

Broj:06-07-25-804/17
Sarajevo, 16.5.2017. godine

H

PRIMLJENO: 25.05.2017			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
.. 01050-19		1344/17	..

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
-Kolegij Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH -

Predmet: Informacija o stanju pravosuđa u Bosni i Hercegovini,
-dostavlja se,

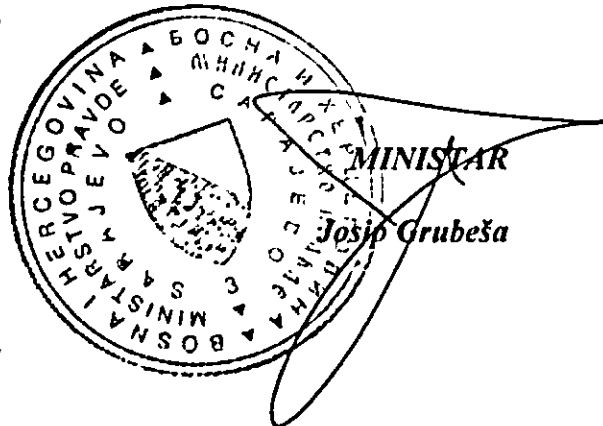
Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 88. sjednici, održanoj 18. 1. 2017. godine, upoznalo se s Inicijativom Mladena Bosića, zamjenika predsjedatelja Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, koju je Kolegij Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH razmatrao na 42. sjednici i kojom je zatraženo od Vijeća ministara da u roku od 30 dana, dostavi informaciju o stanju pravosuđa u Bosni i Hercegovini, s posebnim osvrtom na borbu protiv organiziranog kriminala i korupcije.

Za pripremu informacije zaduženo je Ministarstvo pravde BiH, koje je relevantne podatke prikupilo od Visokog sudskog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine, na temelju kojih je sačinjena *Informacija o stanju pravosuđa u Bosni i Hercegovini s posebnim osvrtom na borbu protiv organiziranog kriminala i korupcije.*

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 100. sjednici, održanoj 4. 5. 2017. godine, razmotrilo je i usvojilo Informaciju uz korekcije u predloženim Preporukama. Vijeće ministara BiH je zaključilo da: *"Iako dosadašnji rezultati pokazuju pozitivne pomake, Vijeće ministara ipak smatra da nije postignuta zadovoljavajuća razina borbe protiv organiziranog kriminala i korupcije i poziva sva nadležna tijela da ulože dodatne napore i svako iz okvira svoje nadležnosti poduzme sve mjere u cilju suzbijanja svih oblika korupcije i organiziranog kriminala."*

Sukladno zaključku Vijeća ministara BiH u prilogu dostavljamo korigiranu Informaciju u kojoj su brisane Preporuke 2. i 3.

S poštovanjem,

Prilog:- Informacija (tri jezičke verzije x 2),
- CD (Informacija tri jezičke verzije).

INFORMACIJA O STANJU PRAVOSUĐA U BIH S POSEBNIM OSVRTOM NA BORBU PROTIV ORGANIZIRANOG KRIMINALA I KORUPCIJE

UVOD

U skladu s ustavnim i teritorijalnim uređenjem u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: BiH) postoje četiri sudska sustava: sudski sustav BiH, sudski sustav Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: F BiH), sudski sustav Republike Srpske (u daljnjem tekstu: RS) i sudski sustav Brčko distrikta BiH (u daljnjem tekstu: BD).

Ustav BiH ne sadrži odredbe koje se odnose na redovno pravosuđe u BiH, odnosno na sudbenu vlast uopće, osim odredaba koje se odnose na Ustavni sud BiH. Ustav F BiH sadrži odredbe kojima se utvrđuju opća načela sudbene vlasti u F BiH, zatim pregled organizacije sudskih institucija po razinama vlasti u F BiH, status, izbor, prava i obveze sudaca i sl. Ustav RS posebno obrađuje sudbenu vlast, osnovna načela pravosuđa, status, prava i obveze sudaca. Statut BD sadrži relevantne odredbe o sudovima.

Ustav BiH ne sadrži odredbe koje se odnose na Tužiteljstvo BiH. Također, tužiteljstva nisu ustavna kategorija u F BiH. Ustav RS posebno obrađuje tužiteljstva u RS, a i Statut Brčko distrikta tužiteljstvo BD.

REDOVNI SUDOVI

U BiH postoje četiri zakona o sudovima kojima su osnovani sudovi i uređena nadležnost, organizacija, unutarnja struktura, financiranje i druga pitanja koja su od značaja za njihovo funkcioniranje (Zakon o Sudu BiH, Zakon o sudovima u F BiH, Zakon o sudovima u RS i Zakon o sudovima BD BiH).

Na razini BiH postoji Sud BiH koji je organiziran tako da žalbe na vlastite odluke rješava Apelacijsko vijeće istoga Suda, što može izazvati sumnju da se time umanjuje pravo svakoga građanina da njegovu osudu ili kaznu preispita viši sud, a takvo zakonsko rješenje nije u skladu s člankom 2. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima. Posebnu dimenziju ovome daje činjenica da suce Apelacijskog vijeća imenuje i bira godišnjim rasporedom predsjednik Suda BiH, što uistinu daje velike ovlasti predsjedniku Suda. Takva organizacija suda nije poznata u kontinentalnim pravnim sustavima.

Entiteti u BiH imaju svoje zaokružene sudske sustave kao i Brčko distrikt. Ono što je zajedničko za sva tri sustava jeste da imaju opće sudove prvoga i drugoga stupnja koji se u Federaciji BiH zovu općinski i kantonalni/županijski, a u Republici Srpskoj osnovni i okružni sudovi, dok je u Brčko distriktu Osnovni i Apelacijski sud. Osim tih sudova, na razini entiteta postoje i Vrhovni sud Federacije i Vrhovni sud Republike Srpske. Također, u Republici Srpskoj osim sudova opće nadležnosti postoje i sudovi specijalne nadležnosti, a to su okružni gospodarski sudovi i viši gospodarski sud, koji ne postoje u Federaciji BiH pa je taj dio nadležnosti riješen osnivanjem gospodarskih odjela unutar postojećih općinskih sudova.

Broj sudova i sudaca

U skladu sa Zakonom o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću BiH (u daljnjem tekstu: VSTV), VSTV utvrđuje broj sudaca za sudove i tužiteljstva iz njegove nadležnosti, nakon konsultacija s predsjednikom suda, tijelom nadležnim za proračun, a u entitetima i s nadležnim ministarstvom pravde. U Bosni i Hercegovini osnovano je ukupno 80 sudova uključujući i sudove koji su u fazi uspostavljanja.

Na razini BiH formiran je Sud BiH u koji je imenovano 53 suca.

U F BiH reformom iz 2003. godine uspostavljeno je 28 općinskih sudova ali su formirani novi sudovi i trenutno postoje 32 općinska suda (više odjeljenja izvan sjedišta suda), 10 županijskih i Vrhovni sud F BiH. Broj sudaca prije reforme iz 2003. godine u općinskim sudovima iznosio je 434, a županijskim 158 sudaca, odnosno 592 suca. Ukupan broj redovnih sudaca u općinskim, županijskim i Vrhovnom sudu u F BiH trenutno je 601 redovni sudac i 63 dodatnih sudaca, te 97 stručnih suradnika u općinskim sudovima koje imenuje VSTV.

U RS reformom iz 2003. godine uspostavljeno je 19 osnovnih sudova i dva odjeljenja izvan sjedišta suda, pet okružnih sudova i Vrhovni sud RS. Nova mreža sudova broji 20 osnovnih sudova (više odjeljenja izvan sjedišta suda), šest okružnih, šest okružnih gospodarskih, Viši gospodarski sud i Vrhovni sud RS. Broj sudaca prije reforme iz 2003. godine u osnovnim sudovima iznosio je 220, a okružnim 56 sudaca, odnosno ukupno 276 sudaca, a sadašnji broj imenovanih redovnih sudaca u svim sudovima u Republici Srpskoj je 335 i 28 dodatnih sudaca. U Brčko distriktu osnovan je Osnovni i Apelacijski sud Brčko distrikta, u Apelacijski sud imenovano je osam sudaca, a u Osnovni sud 18 redovnih i dva dodatna suca.

Dakle, trenutno je za rad u sudovima u BiH imenovano 1015 redovnih i 93 dodatna suca.

Omjer broja administrativnog osoblja u odnosu na broj sudaca

Broj nesudskog osoblja u Sudu BiH zaposlenog na neodređeno i određeno vrijeme iznosi 216, što u odnosu na broj sudaca (53 suca) iznosi 4,07 po jednom sucu.

Ukupan broj nesudskog osoblja zaposlenog na neodređeno i određeno vrijeme u sudovima u Federaciji BiH (bez stručnih suradnika koje imenuje VSTV) iznosi 2004, što u odnosu na broj sudaca (601 redovni i 63 dodatna suca) iznosi 3,14 po jednom sucu.

Ukupan broj nesudskog osoblja zaposlenog na neodređeno i određeno vrijeme u sudovima u Republici Srpskoj iznosi 989, što u odnosu na broj sudaca (335 redovnih i 28 dodatnih sudaca) iznosi 3,00 po jednom sucu.

Ukupan broj nesudskog osoblja u Apelacijskom sudu BD je pet, a u Osnovnom sudu BD 43 zaposlena što u odnosu na broj sudaca (u Apelacijskom osam sudaca, u Osnovnom 18 redovnih i dva dodatna suca) iznosi 1,84 po jednom sucu.

Dakle, u sudovima u BiH je zaposleno 3257 osoba - nesudsko osoblje, što u odnosu na broj od 1108 sudaca koji trenutno obavljaju dužnost po jednom sucu iznosi 2,93 zaposlenih.

Federalno ministarstvo pravde i Ministarstvo pravde RS odobravaju pravilnike o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta za svaki sud pojedinačno i to prema općim pravilnicima kojim su utvrđeni kriteriji. Ministar pravde RS i ministar pravde F BiH, uz prethodno pribavljeno mišljenje VSTV-a, pravilnikom utvrđuju kriterije za određivanje broja administrativnog i drugog osoblja u sudovima. Suglasnost na pravilnike o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u sudovima BD daje Pravosudno povjerenstvo BD.

Pravilnike o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta za Sud BiH, kao i kriterije za utvrđivanje broja osoblja donosi navedena institucija u suradnji s VSTV-om BiH.

TUŽITELJSTVA

Kada je u pitanju zakonodavstvo kojim se regulira organizacija tužiteljstva u BiH, situacija je nešto složenija. Tako, u BiH imamo ukupno 14 zakona koji za predmet imaju osnivanje, strukturu i funkcioniranje tužiteljstava u BiH.

Na razini BiH, Zakonom o Tužiteljstvu BiH osnovano je Tužiteljstvo BiH. U F BiH imamo 10 županijskih zakona o tužiteljstvima kojima je formirano 10 tužiteljstava na županijskoj razini i Zakon o Federalnom tužiteljstvu F BiH kojim je osnovano Federalno tužiteljstvo. U RS postoji Zakon o tužiteljstvima u RS kojim je osnovano šest okružnih tužiteljstava i Republičko tužiteljstvo RS. Zakonom o tužiteljstvu BD osnovano je Tužiteljstvo BD.

Tužiteljstva u BiH su samostalna i neovisna tijela koja, u okviru svoje nadležnosti, poduzimaju propisane mjere i radnje u otkrivanju i gonjenju počinitelja kaznenih djela, te vrše druge poslove određene zakonom.

Broj tužitelja i netužiteljskog osoblja

U skladu sa Zakonom o VSTV-u, Vijeće utvrđuje broj tužitelja i zamjenikâ glavnog tužitelja za tužiteljstva, nakon konsultacija s glavnim tužiteljem, tijelom nadležnim za proračun, a u entitetima i s nadležnim ministarstvom pravde.

U BiH je osnovano ukupno 20 tužiteljstava uključujući tužiteljstvo koje je u fazi uspostavljanja.

Trenutni broj imenovanih tužitelja u Tužiteljstvu BiH iznosi 59.

Broj imenovanih tužitelja u Federaciji BiH (Federalno tužiteljstvo F BiH i 10 županijskih tužiteljstava) iznosi 215 tužitelja.

Trenutni broj imenovanih tužitelja u tužiteljstvima RS (Republičko tužiteljstvo i šest okružnih tužiteljstava) iznosi 97 tužitelja. U navedene podatke o broju tužiteljstava je uvršteno i Okružno tužiteljstvo Prijedor koje je predviđeno relevantnim zakonskim odredbama, a trenutno je u fazi osnivanja.

Broj imenovanih tužitelja u Tužiteljstvu Brčko distrikta je devet.

Dakle, trenutno je za rad u tužiteljstvima u BiH imenovano 380 tužitelja.

Omjer broja administrativnog osoblja u odnosu na broj tužitelja

Broj netužiteljskog osoblja u Tužiteljstvu BiH zaposlenog na neodređeno i određeno vrijeme iznosi 187, što u odnosu na broj tužitelja iznosi 3,17 po jednom tužitelju.

Broj netužiteljskog osoblja zaposlenog na neodređeno i određeno vrijeme u tužiteljstvima u F BiH iznosi 387 uključujući i osoblje koje je angažirano u okviru IPA 2012./2013. projekta (rješavanje predmeta ratnih zločina) na određeno vrijeme, što u odnosu na broj tužitelja iznosi 1,80 po jednom tužitelju.

Broj netužiteljskog osoblja zaposlenog na neodređeno i određeno vrijeme u tužiteljstvima u Republici Srpskoj iznosi 211 uključujući i osoblje koje je angažirano u okviru IPA 2012./2013. projekta (rješavanje predmeta ratnih zločina) na određeno vrijeme, što u odnosu na broj tužitelja iznosi 2,17 po jednom tužitelju.

U Brčko distriktu zaposleno je 18 osoba netužiteljskog osoblja, što u odnosu na broj tužitelja iznosi 2,00 po jednom tužitelju.

Dakle, u tužiteljstvima u BiH 803 osobe su zaposlene, što u odnosu na broj od 380 tužitelja koji trenutno obavljaju dužnost, po jednom tužitelju je zaposleno 2,11 osoba - netužiteljskog osoblja.

VISOKO SUDBENO I TUŽITELJSKO VIJEĆE BIH

Sporazumom o prenošenju odgovornosti F BiH i RS formirano je VSTV BiH s odgovornostima koje se odnose na cjelokupno pravosuđe što uključuje i tužiteljsku funkciju. Nadalje, potpisivanjem Sporazuma o prenošenju nadležnosti potpisnice su se dogovorile da vertikalno prenesu određene nadležnosti na konkretnu instituciju na razini BiH. Važno je istaknuti da je cilj potpisivanja sporazuma bio, upravo, da se objedine nadležnosti nad entitetskim pravosuđima, kako bi ojačale neovisnost pravosuđa utemeljenjem jednog Vijeća s jedinstvenim standardima, dakle uspostavljanje harmoniziranog „zaokruženog“ sustava pravosuđa u cijeloj državi s jednakim standardima neovisnosti, profesionalnosti i efikasnosti. To je moguće postići onda kada nositelje pravosudnih funkcija bira jedno tijelo, uz napomenu da je riječ o instituciji u kojoj su zastupljeni predstavnici entitetskih pravosuđa i da je Zakonom o VSTV-u uspostavljen sustav entitetskih podvijeća za predlaganje kandidata.

U skladu sa zakonom, VSTV je samostalno tijelo BiH i ima svojstvo pravne osobe. Glede uloge VSTV-a, VSTV u skladu sa Zakonom o VSTV, kao neovisno i samostalno tijelo ima zadatak da osigura neovisno, nepristrano i profesionalno pravosuđe.

Članovi Vijeća su osobe visokih moralnih kvaliteta i profesionalne nepristranosti, poznate po efikasnosti i stručnosti. Članovi Vijeća su neovisni i nepristrani u obavljanju svojih dužnosti. Odgovornost članova Vijeća osigurana je Zakonom o VSTV-u u kojem se, između ostalog, navodi da će mandat člana Vijeća prestati ako ne obavlja svoje dužnosti na pravilan, efikasan ili nepristran način, ako ne ispunjava obveze koje proistječu iz funkcije koju obavlja zbog bolesti ili drugih razloga, kada počini djelo zbog kojeg ne zaslužuje da obavlja dužnosti u Vijeću ili kada je pravomoćno osuđen za kazneno djelo za koje zakon predviđa kaznu zatvora, te u tom slučaju mandat automatski prestaje pravomoćnošću osuđujuće presude.

Svaki član Vijeća, bez obzira obavlja li sudsku, tužiteljsku ili odvjetničku funkciju ili je predstavnik izvršne ili zakonodavne vlasti, ima podjednako pravo glasa. Glede odlučivanja, Vijeće postupa i odlučuje kao jedinstveno tijelo koje odlučuje većinom glasova svih članova koji su nazočni i koji glasuju. Za kvorum je potrebna nazočnost najmanje 11 članova Vijeća.

Vijeće, ima obvezu dostavljanja godišnjeg izvješća o radu u kojem navodi svoje aktivnosti i opisuje stanje u sudovima i tužiteljstvima, uključujući i preporuke za njegovo poboljšanje. Izvješće se dostavlja Parlamentarnoj skupštini BiH, Vijeću ministara BiH, Parlamentu F BiH, Narodnoj skupštini RS, skupštinama županija, Skupštini BD, Ministarstvu pravde BiH i entitetskim ministarstvima pravde. Važno je napomenuti da se izvješće dostavlja u svrhu informiranja i da se isto ne usvaja od strane navedenih tijela, ali na poziv naprijed navedenih tijela, predsjednik ili drugi ovlašteni predstavnik Vijeća ima obvezu da izravno obrazloži izvješće i odgovori na pitanja zastupnika odnosno članova drugog tijela. Kroz raspravu o izvješću i zaključke mogu se dati ocjene, sugestije i prijedlozi koji ne osporavaju samostalnost Vijeća.

Za vrijeme obavljanja funkcije u VSTV-u, članovi Vijeća imaju pravo na dopust sa svoje službene funkcije kako bi obavljali dužnosti u Vijeću i imaju pravo za vrijeme ovakvog dopusta nastaviti primati plaću i druge naknade od svog poslodavca. Članovima Vijeća pripada posebna naknada za rad u Vijeću, čiju visinu određuje Vijeće ministara BiH.

Pitanje mogućeg postojanja sukoba interesa je regulirano odgovarajućim odredbama Zakona o VSTV-u BiH, te konkretnije Poslovníkom VSTV-a.

Imenovanja i mandat nositelja pravosudne funkcije

Sve nositelje pravosudne funkcije imenuje VSTV u skladu sa Zakonom o VSTV-u, i podzakonskim aktima koje donosi VSTV BiH.

Zakonom o VSTV-u je propisano da se suce i tužitelje imenuju na neodređen mandat, odnosno do ispunjavanja uvjeta za obvezan odlazak u mirovinu, to jest 70 godina života.

Ocjenjivanje rada sudaca

Odredbama Zakona o sudovima F BiH, Zakona o sudovima RS i Zakona o sudovima BD predviđeno je da rad svih sudaca i predsjednika sudova podliježe redovnom godišnjem vrjednovanju, a koje obuhvaća sve aspekte sudskog posla, uključujući predsjednika suda.

U nadležnosti VSTV-a je utvrđivanje kriterija za ocjenjivanje rada sudaca i tužitelja. Ocjenjivanje rada nositelja pravosudnih funkcija vrši se najmanje jednom godišnje u skladu s kriterijima koje utvrdi VSTV. Ocjenjivanje rada sudaca vrši predsjednik suda, a ocjenjivanje rada predsjednika suda vrši predsjednik neposredno višeg suda. Vrjednovanje rada izražava se brojčano i opisnom ocjenom u rasponu od jedan do pet, te obuhvaća sve aspekte sudskog posla: kvantitetu, kvalitetu i predanost sudskom poslu, a koje obuhvaća ažurnost u radu, stručnost, te odnos prema radu i obavljanju sudske dužnosti.

Zakonom o Sudu BiH nije uređeno pitanje ocjenjivanja rada sudaca, kao ni predsjednika Suda BiH.

Ocjenjivanje rada tužitelja

Zakon o Tužiteljstvu BiH, entitetski zakoni o tužiteljstvima, Zakon o Tužiteljstvu BD, kao i županijski zakoni o tužiteljstvima, nisu propisali obvezu ocjenjivanja rada glavnih tužitelja, zamjenika glavnog tužitelja i tužitelja. Međutim, VSTV je utvrdilo kriterije za ocjenjivanje rada tužitelja, koji se primjenjuju na ocjenjivanje rada glavnih okružnih i županijskih tužitelja. Prema spomenutim kriterijima glavni tužitelj ocjenjuje rad zamjenika glavnog tužitelja i tužitelja, dok ocjenjivanje rada glavnog tužitelja, okružnog i županijskog tužiteljstva vrši glavni republički tužitelj, odnosno glavni federalni tužitelj.

Zakonom o Tužiteljstvu BiH nije uređeno pitanje ocjenjivanja rada glavnog tužitelja, kao ni zamjenika i tužitelja.

Disciplinski postupci

Sudac, tužitelj, dodatni sudac, uključujući i predsjednike sudova, glavne tužitelje i njihove zamjenike disciplinski su odgovorni za zakonom propisane disciplinske prekršaje koje su učinili s umišljajem ili iz nehaja. VSTV preko svojih disciplinskih tijela vrši svoje ovlasti u disciplinskom postupku.

U skladu sa Zakonom o VSTV-u, sudac ili tužitelj može biti razriješen dužnosti u disciplinskom postupku zbog teže povrede službene dužnosti. „Disciplinska mjera razriješenja od dužnosti određuje se samo u predmetima u kojima je utvrđen ozbiljan disciplinski prekršaj, a iz težine prekršaja je jasno da je prekršitelj nepodoban ili nedostojan da dalje vrši dužnost“.

Disciplinske postupke pokreće Ured disciplinskog tužitelja, a iste vodi prvostupanjsko i drugostupanjsko disciplinsko povjerenstvo, koje u skladu sa Zakonom, imenuje predsjednik VSTV-a. Disciplinski postupak se vodi po pravilima sudskog postupka. Vođenje disciplinskog postupka protiv sudaca i tužitelja je propisano Zakonom o VSTV-u i Poslovníkom VSTV-a.

Valja napomenuti da se primjenjuju potpuno ista pravila i za tužitelje, kako glede postupka imenovanja, tako i glede disciplinske odgovornosti.

VSTV je usvojio i objavio etičke kodekse za suce i tužitelje koji se redovno distribuiraju novoizabranim sucima i tužiteljima, a isti su dostupni i na web stranici VSTV-a. Ovi kodeksi predstavljaju sveobuhvatan niz načela koja se odnose na etička pitanja s kojima se suci i tužitelji suočavaju u radnoj i životnoj sredini, te razrađuju temeljne standarde etičkog ponašanja sudaca i tužitelja u BiH.

Obuka

Centar za edukaciju sudaca i tužitelja F BiH i Centar za edukaciju sudaca i tužitelja RS, u suradnji s, i pod nadzorom VSTV-a, organiziraju kontinuirano stručno usavršavanje za imenovane suce i tužitelje, te početnu obuku za osobe koje se namjeravaju baviti profesijom suca ili tužitelja.

Stručno usavršavanje obvezno je za sve suce i tužitelje. Specijalizirane obuke za suce i tužitelje osiguravaju se za pojedine oblasti prava, kao što su maloljetnička pravda, postupanje u predmetima ratnih zločina za suce i tužitelje koji rade na tim predmetima, zaštita prava intelektualnog vlasništva, ali i druge oblasti prava, uglavnom prema osnovnoj podjeli na referatima u sudovima, a to je kaznena, građanska i upravna oblast. Ove tri osnovne grane prava se dalje granaju na podoblasti: radno, gospodarsko, obiteljsko, prekršajno, maloljetničko pravo, itd.

NEOVISNOST PRAVOSUĐA

Ustavom F BiH, Ustavom RS i Statutom BD, kao i zakonima o sudovima u F BiH, RS i BD utvrđena su osnovna načela prema kojima su sudovi samostalni i neovisni, sude na temelju Ustava i zakona, te nitko ne smije utjecati na neovisnost i nepristranost suca pri odlučivanju u predmetima koji su mu dodijeljeni.

Postojeći zakonski okvir ne uspostavlja hijerarhijski sustav u organizaciji sudova, niti su sudovi više instance stavljeni u nadređeni položaj u odnosu na sudove niže instance, u smislu provođenja nadzora ili izdavanja instrukcija. Vrhovni sudovi, odnosno sudovi viših instanci mogu preispitivati sudske odluke samo povodom pravnih lijekova u postupku propisanom ustavom ili zakonom.

Neovisnost pravosuđa u BiH se jamči kroz institucionalnu neovisnost pravosudnih tijela, osiguravanjem neophodnih sredstava, financijske sigurnosti, neopozivosti i imuniteta sudaca, ali i kroz individualnu neovisnost svakog suca prilikom donošenja sudske odluke, na temelju činjenica i u skladu sa zakonom, bez ikakvih ograničenja i nepropisnih utjecaja. Individualna neovisnost sudaca u BiH se manifestira kroz sudski status (stalnost sudske funkcije), autonomnost primjene prava u konkretnim slučajevima, načinu izbora na sudsku funkciju, napredovanje u karijeri, itd.

Stranke i drugi građani imaju pravo podnošenja pritužbe na rad sudaca kad smatraju da postoji bilo kakav nedozvoljen utjecaj na njegovo postupanje. Ove pritužbe se upućuju Uredu disciplinskog tužitelja VSTV-a.

NEPRISTRANOST

Zakonodavstvo osigurava nepristranost pravosudnih institucija i nositelja pravosudnih funkcija. Ovim propisima osiguran je da neovisan, nepristran i zakonom ustanovljen sud, pravično i u

razumnom roku, javno raspravi i odluči o pravima i obvezama ili osnovanosti sumnje koja je bila razlog za pokretanje postupka, kao i o optužbama protiv stranke.

Zakonodavstvo osigurava nepristranost pravosuđa primjenom članka 3. Zakona o VSTV-u, članka 3. Zakona o sudovima RS, članka 3. Zakona o sudovima u F BiH, te članka 3. Zakona o sudovima BD.

Nepristranost je u zakonima o tužiteljstvima propisana posredno kroz zaštitu ostvarivanja ljudskih prava i sloboda jamčenih ustavom i to člankom 3. Zakona o tužiteljstvima RS, člankom 4. Zakona o tužiteljstvu BD, i sličnim odredbama u svim županijskim zakonima.

Stranka koja smatra da, i pored navedenih zakonskih načela i iskorištenih redovnih pravnih sredstava, nije tretirana na korektan i nepristran način, može podnijeti pritužbu Uredu disciplinskog tužitelja VSTV-a.

FINANCIRANJE PRAVOSUĐA

Nadležna zakonodavna tijela odobravaju proračune za sudove i tužiteljstva u BiH, što znači da se sudovi i tužiteljstva u BiH financiraju iz 14 različitih izvora (proračun BiH, proračun F BiH, proračun RS, 10 županijskih proračuna i proračun Brčko distrikta).

Plaće i naknade sudaca i tužitelja su regulirane Zakonom o plaćama sudaca i tužitelja u pravosudnim institucijama na razini BiH, Zakonom o plaćama i naknadama sudaca i tužitelja u F BiH, Zakonom o plaćama i naknadama u RS i Zakonom o plaćama i naknadama sudaca i tužitelja u BD.

Osnovne plaće sudaca i tužitelja, ovisno od razine su od 2.400,00- 4.400,00 KM. Osim osnovne plaće sucima i tužiteljima pripada i dodatak na minuli rad u iznosu od 0,5% osnovne plaće za svaku godinu radnog staža.

Osnovna mjesečna plaća se godišnje korigira za postotak povećanja prosječne mjesečne neto plaće u BiH izračunate za kalendarsku godinu kada pređe iznos od 800,00 KM.

Financijsko izvješće

U skladu s člankom 86. Zakona o VSTV-u "Suci i tužitelji dostavljaju VSTV-u godišnje financijsko izvješće" u kojem navode, između ostalog, aktivnosti koje su obavili izvan svoje dužnosti suca odnosno tužitelja, uključujući iznose koje su naplatili. Financijsko izvješće uključuje informacije o bračnom drugu i djeci s kojima žive u istom kućanstvu, a pojedinačno osobno financijsko izvješće nositelja pravosudne funkcije nije dostupno javnosti.

PRIMJENJIVI ZAKONI

Zakonodavna reforma u području kaznenog prava imala je za cilj osiguravanje uvjeta za efikasniju borbu protiv korupcije i organiziranog kriminala, uvođenje novih metoda u borbi protiv najsloženijih oblika kriminala, ubrzanje kaznenog postupka i zaštitu ljudskih prava i sloboda, kroz usklađivanje s međunarodnim standardima. Pored reforme kaznenog zakonodavstva, jedan od strateških ciljeva bilo je povećanje efikasnosti u rješavanju parničnih predmeta uvođenjem modernih zakona koji su u skladu s europskim standardima.

Od razdoblja donošenja niza početnih reformskih zakona, dinamika zakonodavne reforme je opala. Ipak, u međuvremenu su usvojeni značajni propisi poput zakona o suzbijanju organiziranog i najtežih oblika gospodarskog kriminala u RS-u i u FBiH. Kazneni zakoni, zakoni o kaznenom, parničnom i izvršnom postupku u nekoliko navrata su mijenjani i

dopunjavani, a usvojeni su entitetski zakoni o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u kaznenom postupku,

Sud BiH u svom radu primjenjuje zakone koje donese Parlamentarna skupština BiH, kao npr. Kazneni zakon BiH, Zakon o kaznenom postupku BiH, Zakon o parničnom postupku pred Sudom BiH, Zakon o izvršnom postupku pred Sudom BiH, Zakon o upravnim sporovima BiH...

Sudovi u F BiH i RS primjenjuju posebne entitetske procesne i materijalne zakone, a sudovi BD primjenjuju zakone BD, te je donijeto više zakona u istovjetnom tekstu, materijalnih i procesnih (Zakon o stvarnim pravima, Zakon o stečajnom postupku, Zakon o izvršnom postupku i sl.), a prilikom izmjena i dopuna navedenih zakona ne postoji obveza zakonodavnih tijela za usuglašavanje navedenih tekstova.

Također sudovi u BiH primjenjuju i bivši Kazneni zakon SFRJ za kaznena djela počinjena u razdoblju prije stupanja na snagu novih kaznenih zakona entiteta, BiH ili BD, osim u slučaju kada je noviji zakon blaži za počinitelja.

Kako se uglavnom radi o odvojenoj nadležnosti, ne postoji hijerarhijski odnos između zakona BiH i entitetskih zakona.

Međutim, u nekim slučajevima se pred Sudom BiH primjenjuju odredbe entitetskih zakona. Tako je prema članku 7. stavak (2) Zakona o Sudu BiH, Sud BiH nadležan za kaznena djela utvrđena zakonima F BiH, RS i BD kada ta kaznena djela ugrožavaju suverenitet, teritorijalni integritet, političku neovisnost, nacionalnu sigurnost i međunarodni subjektivitet BiH, te kada mogu imati ozbiljne reperkusije ili štetne posljedice na gospodarstvo BiH ili mogu izazvati druge štetne posljedice za BiH ili mogu izazvati ozbiljnu ekonomsku štetu ili druge štetne posljedice izvan teritorija danog entiteta ili BD. Vezano za pitanje nadležnosti Suda BiH potrebno je istaknuti i to da je Zakonom o kaznenom postupku BiH (u daljnjem tekstu: ZKP BiH) u članku 27. propisano da ako postoje važni razlozi Sud BiH može vođenje postupka za sva kaznena djela iz svoje nadležnosti osim za kaznena djela protiv integriteta BiH, prenijeti rješenjem sudu na čijem je području kazneno djelo izvršeno ili pokušano, a najkasnije do zakazivanja glavnog pretresa.

Kada je riječ o predmetima ratnih zločina, člankom 27a. ZKP BiH posebno je regulirano prenošenje vođenja postupka u ovoj vrsti predmeta, odnosno definirani su kriteriji na temelju kojih Sud može rješenjem prenijeti vođenje postupka drugom sudu na čijem je području pokušano ili izvršeno kazneno djelo, najkasnije do zakazivanja glavnog pretresa. Također, člankom 449. ZKP BiH je propisao da predmete iz nadležnosti Suda BiH primljene u rad kod drugih sudova do stupanja na snagu ovog zakona, dovršavaju ti sudovi, ukoliko je u tim predmetima optužnica potvrđena, odnosno stupila na pravnu snagu, a predmete iz nadležnosti Suda BiH primljene u rad kod drugih sudova, odnosno tužiteljstava, u kojima optužnica nije stupila na pravnu snagu, odnosno nije potvrđena, dovršit će mjesno nadležni sudovi, osim ako Sud BiH odluči da preuzme takav predmet, a uzimajući u obzir težinu kaznenog djela, svojstva počinitelja i ostale okolnosti važne za ocjenu složenosti predmeta.

U skladu navedenog važno je istaknuti kao „sporno pitanje“ nadležnost Suda BiH, odnosno mogućnosti da ovaj Sud postupa po kaznenim djelima utvrđenim kaznenim zakonima entiteta, tzv. „proširena“ kaznena nadležnost (članak 7. stavak 2. Zakona o sudu BiH). Zacijelo je riječ o vrlo važnom, ponajprije procesnom pitanju o kojem ne postoji jedinstveno mišljenje ni u stručnoj javnosti. O ovom se pitanju vrlo često raspravlja, ponekad bez bilo kakva činjeničnog ili stručnog utemeljenja čak i kada o njemu raspravljaju nositelji visokih pravosudnih funkcija.

Prema dostupnim informacijama Sud BiH je u 22 predmeta zasnovao svoju nadležnost na temelju članka 7. stavak 2. Zakona o Sudu BiH od početka primjene Zakona, dok se u pet predmeta oglasio stvarno nenadležnim za vođenje kaznenog postupka. I iz ovoga je podatka jasno „da dosadašnja praksa Suda BiH, nažalost, nije uspjela izgraditi ujednačene i harmonizirane pravne stavove, kriterije i standarde glede primjene odredbe članka 7. stavak 2. Zakona o Sudu BiH.

Iz dostupnih informacija se primjećuje da je Sud BiH u većini takvih predmeta svoju proširenu nadležnost obrazlagao vrlo općenito, nedosljedno i bez konkretizacije, prosto je podvodeći bez bližeg obrazloženja pod kriterije iz članka 7. stavak 2. Zakona, a u značajnom broju slučajeva obrazlaganje je čak i izostajalo.

REZULTATI RADA

Razlozi za postojanje velikog broja neriješenih predmeta

Iz izvješća koje svake godine sačinjava VSTV BiH, vidljivo je da u sudovima u BiH postoji velik broj neriješenih predmeta.

Glavni razlozi (identificirani od strane sudova) za postojanje velikog broja neriješenih predmeta su nedovoljan broj nositelja pravosudnih funkcija i administrativnog osoblja, velik priljev novih predmeta, zaostaci iz ranijih godina, česti dopusti sudaca (najčešće bolovanja), nedostupnost stranaka, česta odlaganja ročišta (na zahtjev stranaka ili zbog potrebe vještačenja), nedovoljna angažiranost rada sudaca na starim predmetima, zaduženje suca u više referata i velik broj presignacija, te ostali razlozi (materijalna sredstva, dotrajala oprema, i sl.).

VSTV prikuplja i analizira podatke o godini iniciranja neriješenih predmeta, a za predmete na višim sudovima i godinu zaprimanja žalbenih predmeta.

Neriješeni predmeti pred sudovima

Na dan 31.12.2016. godine na sudovima u BiH čekaju na rješavanje:

-dva predmeta koja su inicirana pred sudovima 1991. godine, četiri predmeta iz 1993., jedan predmet iz 1994., šest predmeta iz 1995. godine,....137 predmeta iz 2004., 164 iz 2005., ..., 22.497 predmeta iz 2013. godine, 34.306 iz 2014. godine, 72.505 predmeta iz 2015. godine i 191.207 predmeta iz 2016. godine, što ukupno iznosi 337.480 predmeta.

Statistički podaci o broju neriješenih predmeta

Protok predmeta u sudovima u BiH u 2016. godini (bez komunalnih predmeta):

Neriješeni predmeti	1.1.2016.	372.775
Primljeni predmeti u	2016.	389.601
Rijeseni do	31.12.2016.	424.896
Neriješeni	31.12.2016.	337.480

Dakle, ukupan broj neriješenih građanskih, kaznenih, upravnih i izvršnih predmeta na sudovima u BiH s 31.12.2016. godine iznosio je 337.480 (u ovaj broj nisu uključeni tzv. „komunalni predmeti“).

Od navedenog broja neriješenih je:

- kaznenih- 21.564;
- parničnih- 113.916;
- izvršnih- 92.778;

-gospodarski, upravni ,prekršajni, izvanparnični i zemljišno-knjižni, ukupno 109.222 predmeta.

Protok komunalnih predmeta u sudovima u BiH tijekom 2016. godine

Neriješeno na 1.1.2016.	1.782.942
Primljeno u 2016.	268.993
Riješeno u 2016.	275.010
Neriješeno na 31.12.2016.	1.776.925

Ukupan broj neriješenih predmeta za naplatu komunalnih usluga je 31.12.2010. godine iznosio 1.531.224, a 31.12.2016. godine iznosi 1.776.925, odnosno za šest godina je uvećan za 245.701 predmet što iznosi 16%.

Dakle, ukupan broj svih neriješenih predmeta na sudovima u BiH iznosi 2.114.405 predmeta.

Zastare u sudovima u 2016. godini

Sudovi u BiH su iskazali 67 kaznenih predmeta završenim tijekom 2016. godine zbog toga što je nastupila zastara kaznenog progona nakon podizanja optužnice ili tijekom izvršenja izrečenih kaznenih sankcija (Sud BiH- četiri predmeta, Brčko distrikt- pet; F BiH-11 i RS- 47 predmeta).

Također, 81 prekršajni predmet je iskazan završenim zbog nastupanja zastare pokretanja ili vođenja prekršajnog postupka (BD-četiri predmeta, F BiH-33 i RS- 44 predmeta).

Neriješeni predmeti u tužiteljstvima u BiH

U tužiteljstvima u Bosni i Hercegovini su prenesene iz 2015. godine 11.504 prijave, tijekom 2016. godine zaprimljeno 25.132 prijave, tijekom 2016. godine riješeno je 26.312 prijave, te su u tekuću godinu prenesene 10.324 neriješene prijave.

U tužiteljstvima u Bosni i Hercegovini je preneseno iz 2015. godine 4.119 neriješenih istraga, u 2016. godini naređeno je (istrage u tijeku) 18.520, a riješene su 18.594 istrage.

Zastare u tužiteljstvima u 2016. godini

195 predmeta protiv poznatih počinitelja su tužiteljstva iskazala završenim tijekom 2016. g. zbog toga što je nastupila zastara kaznenog progona do podizanja optužnice (Tužiteljstvo BiH-12, Tužiteljstvo BD-pet, tužiteljstva u F BiH-158 i tužiteljstva u RS-20).

KAZNENA DJELA ORGANIZIRANOG KRIMINALA

Tužiteljstvo BiH

Neriješene prijave:

Za kaznena djela organiziranog kriminala na dan 31.12.2016. godine, u Tužiteljstvu BiH neriješenih prijava je bilo 66. Od ukupnog broja neriješenih prijava, 34 prijave su zaprimljene u 2016. godini, 12 prijava u 2015. godini, 14 prijava u 2014. godini, četiri prijave u 2013. godini i po jedna prijava u 2010. i 2012. godini.

S obzirom na vrstu kaznenog djela, od 66 neriješenih prijava, 52 prijave su podnesene za osnovni oblik kaznenog djela Organizirani kriminal iz članka 250. stavak (1) KZBiH, dok su po dvije prijave podnesene za kvalificirane oblike ovog djela iz stavka (2) i (3). Za kazneno

djelo Udruživanje radi činjenja kaznenih djela iz članka 249. stavak (1) podnesene su tri prijave, te po jedna prijava za kaznena djela: Krijumčarenje ljudi iz članka 189. stavak (1); Organiziranje skupine ljudi ili udruživanje za krijumčarenje ili rasturanje neocarinjene robe iz članka 215. stavak (1); Lažno prijavljivanje iz članka 234. stavak (1); Dogovor za učinjenje kaznenog djela iz članka 247.

Neriješene istrage:

Za kaznena djela organiziranog kriminala na dan 31.12.2016. godine, u Tužiteljstvu BiH neriješenih istrage je bilo 41. Od ukupnog broja neriješenih istraga, 14 predmeta je zaprimljeno u 2016. godini, šest predmeta u 2015. godini, tri predmeta u 2014. godini, pet predmeta u 2013. godini, po tri predmeta u 2012. i 2011. godini, po dva predmeta u 2010. i 2009. godini, dva predmeta u 2007. godini i jedan predmet u 2006. godini.

S obzirom na vrstu kaznenog djela, od 41 neriješene istrage, 24 istrage se vode za osnovni oblik kaznenog djela Organizirani kriminal iz članka 250. stavak (1) KZBiH, dok se tri istrage vode za kvalificirani oblik ovog djela iz stavka (2). Po tri istrage se vode za kaznena djela: Udruživanje radi vršenja kaznenih djela iz članka 340. i Organizirani kriminal iz članka 342. KZFBiH. Po jedna istraga se vodi za kaznena djela: Nedoovoljeno oružje i druga sredstva borbe iz članka 193a. stavak (1); Neovlašten promet opojnim drogama iz članka 195. stavak (1); Financiranje terorističkih aktivnosti iz članka 202. stavak (2); Nedopuštena trgovina iz članka 212.; Krijumčarenje iz članka 214. stavak (1); Organiziranje skupine ljudi ili udruživanje za krijumčarenje ili rasturanje neocarinjene robe iz članka 215. stavak (1); Zlouporaba položaja ili ovlasti iz članka 220. stavak (2).

Tužiteljstva F BiH

Neriješene prijave:

Za kaznena djela organiziranog kriminala na dan 31.12.2016. godine, u tužiteljstvima u Federaciji BiH neriješenih prijava je sedam. Od ukupnog broja neriješenih prijava, dvije prijave su zaprimljene u 2016. godini, tri prijave u 2015. godini i dvije prijave u 2014. godini.

S obzirom na vrstu kaznenog djela, od sedam neriješenih prijava, dvije prijave su podnesene za kazneno djelo Udruživanje radi vršenja kaznenih djela iz članka 340. stavak (1) i (2), dok je pet prijava podneseno za kazneno djelo Organizirani kriminal iz članka 342. stavak (1) (dvije prijave) i stavak (3) (tri prijave).

Neriješene istrage:

U tužiteljstvima u Federaciji BiH na dan 31.12.2016. godine, nema evidentiranih neriješenih istraga.

Tužiteljstva RS

Neriješene prijave:

Za kaznena djela organiziranog kriminala na dan 31.12.2016. godine, u tužiteljstvima u Republici Srpskoj neriješene prijave su bile četiri. Sve neriješene prijave su zaprimljene u 2016. godini.

S obzirom na vrstu kaznenog djela, sve prijave su podnesene za kazneno djelo Organizirani kriminal iz članka 383a. KZRS.

Neriješene istrage:

Za kaznena djela organiziranog kriminala na dan 31.12.2016. godine, u tužiteljstvima u Republici Srpskoj neriješenih istrage je bilo 17. Od ukupnog broja neriješenih istraga, sedam

predmeta je zaprimljeno u 2016. godini, pet predmeta u 2015. godini, tri predmeta u 2014. godini i dva predmeta u 2010. godini.

S obzirom na vrstu kaznenog djela, od 17 neriješenih istraga, dvije istrage se vode za kazneno djelo Zločinačko udruženje iz članka 383. stavak (1) KZRS, dok se 15 istraga vodi za kazneno djelo Organizirani kriminal iz članka 383a. stavak (1) (osam prijava) i stav (2) sedam prijava.

Tužiteljstvo BD

Za kaznena djela organiziranog kriminala na dan 31.12.2016. godine, u Tužiteljstvu Brčko distrikta BiH nije bilo neriješenih prijava i istraga.

Presuđeni predmeti

Sud BiH

U 2014. godini, za kaznena djela organiziranog kriminala presuđeno je ukupno u 49 predmeta protiv 65 osoba. Za dvije osobe izrečena je kazna dugotrajnog zatvora, za dvije osobe kazne preko 10 godina zatvora, dok je za sedam osoba izrečena kazna više od tri a manje od 10 godina zatvora. U ovoj godini je 41 osoba osuđena kaznom zatvora od jedne do tri godine, za četiri osobe izrečena je kazna zatvora do jedne godine, a za devet osoba izrečena je uvjetna osuda.

U 2015. godini, za kaznena djela organiziranog kriminala presuđeno je 29 predmeta protiv 36 osoba. Za pet osoba izrečena je kazna zatvora preko tri godine od kojih je jedna osoba osuđena na pet, a druga na sedam godina. Za 22 osobe izrečena je uvjetna osuda, a devet osoba osuđeno je kaznom zatvora manjom od tri godine.

U 2016. godini pred ovim sudom u šest predmeta osuđeno je 12 osoba, od kojih jedna osoba kaznom zatvora od 10 godina, dvije osobe na kaznu zatvora preko tri godine, za osam osoba izrečena je kazna zatvora do tri godine, a za jednu osobu uvjetna osuda.

U 2014. i 2015. godini za kaznena djela organiziranog kriminala donesena je ukupno po jedna oslobađajuća presuda, a u 2016. godini četiri oslobađajuće presude.

Dakle, od 113 presuđenih osoba u razdoblju 2014.-2016. godine, 19 osoba je osuđeno kaznom zatvora preko tri godine, 51 osoba do tri godine, a za 32 osobe je izrečena uvjetna osuda.

Sudovi u F BiH

U 2014. godini, za kaznena djela organiziranog kriminala presuđena su dva predmeta protiv osam osoba. Za četiri osobe izrečena je kazna manja od jedne godine, za dvije osobe preko jedne, a manje od tri godine i za dvije osobe preko tri godine.

U 2015. godini, u dva predmeta presuđeno je sedam osoba, kojima je izrečena kazna zatvora od jedne godine do 3,6 godina.

U 2016. godini pred ovim sudovima presuđeno je sedam osoba, te je za tri osobe izrečena kazna zatvora do tri godine, za tri osobe preko tri godine, a jednoj osobi kazna od 11,9 godina zatvora.

Dakle, u F BiH sudovi su u razdoblju od 2014.-2016. godine osudili na kaznu zatvora 22 osobe za kaznena djela organiziranog kriminala od kojih je za devet osoba izrečena kazna zatvora preko tri godine, a za 13 osoba kazna manja od tri godine zatvora.

Sudovi u RS

U 2014. godini nije bilo presuđenih predmeta za kaznena djela organiziranog kriminala, a u 2015. godini u devet predmeta osuđeno je 29 osoba, od kojih je za devet osoba izrečena kazna zatvora do jedne godine, za pet osoba kazna zatvora od jedne do tri godine, za sedam osoba kazna zatvora od tri do pet godina i za sedam osoba kazna zatvora preko pet godina, od toga za jednu osobu 11 godina zatvora. U 2015. godini jednoj osobi je izrečena uvjetna osuda.

U 2016. godini u četiri predmeta osuđeno je 11 osoba od kojih je za pet osoba izrečena kazna zatvora do tri godine, a za šest osoba kazne više od pet godina (jedna osoba 11 godina).

Dakle, u RS sudovi su u razdoblju od 2014.-2016. godine osudili na kaznu zatvora 29 osoba za kaznena djela organiziranog kriminala od kojih je za 19 osoba izrečena kazna zatvora preko tri godine, za devet osoba kazna ispod tri godine zatvora i jednoj osobi uvjetna osuda.

Navedena statistika potvrđuje da ovakva kaznena politika u Bosni i Hercegovini ne može donijeti značajne rezultate na polju borbe protiv organiziranog kriminala, iako je zakonodavac snažno osudio kaznena djela organiziranog kriminala, izražavajući taj stav kroz predviđanje prilično oštrih kazni za počinitelje takvih delikata. Sudovi nisu koristili represiju koju im je zakonodavac stavio na dispoziciju.

KORUPTIVNA KAZNENA DJELA

Sva koruptivna kaznena djela u četiri kaznena zakona u Bosni i Hercegovini nisu obuhvaćena u posebnim glavama. Posebne glave u kaznenim zakonima čine kaznena djela protiv službene dužnosti (Glava XIX –KZ BiH, Glava XXVII-KZ RS, Glava XXXI-KZ F BiH i BD), koja predstavljaju protupravna ponašanja upravljena protiv pravilnog funkcioniranja javnih službi koje vrše službene ili ovlaštene osobe u vršenju svoje službene dužnosti ili u vezi s njenim vršenjem. Pojedina kaznena djela svrstana su u neke druge skupine kaznenih djela, jer im je primarni objekt zaštite neka druga vrijednost.

Kako su koruptivna kaznena djela pozicionirana u različite glave kaznenih zakona, VSTV zbog svojih potreba kod izvještavanja, a i zbog potreba nositelja pravosudne funkcije izradilo je „Listu koruptivnih kaznenih djela u kaznenim zakonima u Bosni i Hercegovini“, kojoj pripada 12 kaznenih djela iz Kaznenog zakona BiH, po 20 kaznenih djela iz kaznenih zakona Federacije BiH i Brčko distrikta BiH, te 22 kaznena djela iz Kaznenog zakona Republike Srpske.

Na temelju prikupljenih statističkih podataka od VSTV-a BiH za kaznena djela s *Liste koruptivnih kaznenih djela* u b/h pravosuđu slijede podaci:

Sud BiH

U 2013. godini osuđeno je sedam osoba, od kojih je za tri osobe izrečena minimalno propisana kazna zatvora (43%) i to za dvije osobe zbog kaznenog djela „Primanje dara i drugih oblika koristi“ i jedna osoba zbog kaznenog djela „Povreda slobode opredjeljenja birača“ (kumulativno izrečena kazna zatvora šest mjeseci i novčana kazna u iznosu od 4000 KM), a za četiri osobe uvjetna osuda (57%), i to za dvije osobe zbog kaznenog djela „Primanje dara i drugih oblika koristi“ i dvije osobe zbog kaznenog djela „Zlouporeba položaja ili ovlasti“.

U 2014. godini osuđeno je osam osoba, od kojih je jednoj osobi izrečena kazna zatvora ispod zakonom propisanog minimuma (12,5%) zbog kaznenog djela „Primanje dara i drugih oblika koristi“, a za sedam osoba uvjetna osuda (87,5%) i to za pet osoba zbog kaznenog djela „Davanje dara i drugih oblika koristi“, jedna osoba zbog kaznenog djela „Zlouporeba položaja ili ovlasti“ i jedna osoba zbog kaznenog djela „Prijevarena u službi“.

U 2015. godini osuđeno je osam osoba, od kojih je za dvije osobe izrečena kazna zatvora ispod zakonom propisanog minimuma (25%) zbog kaznenog djela „Pronevjera u službi“, jednoj osobi izrečena minimalna kazna (12,5%) zbog kaznenog djela „Krijumčarenje ljudi“, a za pet osoba uvjetna osuda (62,5%) i to za tri osobe zbog kaznenog djela „Zlouporeba položaja ili ovlasti“ i za dvije osobe zbog kaznenog djela „Davanje dara i drugih oblika koristi“.

Sud Bosne i Hercegovine je u razdoblju od 2013. – 2015. godine prema pregledu pravomoćnih presuda po osobama u predmetima korupcije u BiH, izrekao ukupno: sedam kazni zatvora (30%)- u tri predmeta kazne ispod zakonskog minimuma (13 %), u četiri predmeta minimalno propisane kazne (17%) i - 16 uvjetnih osuda (70%).

Pred Sudom BiH u razdoblju od 2013. – 2015. godine nije bilo presuda u kojim je za koruptivna kaznena djela izrečena kazna iznad zakonom propisanog minimuma.

Sud Bosne i Hercegovine je u 2014. godini donio jednu, u 2015. godini dvije oslobađajuće presude.

U 2016. godini Sud BiH donio je četiri oslobađajuće presude i 13 osuđujućih.

Tužiteljstvo BiH

S 31.12.2016. godine u Tužiteljstvu BiH bilo je 89 neriješenih prijava (i to iz 2011. godine tri prijave, iz 2012. četiri prijave, iz 2013. tri prijave, iz 2014. sedam prijave, iz 2015. 18 prijave i iz 2016. 54 prijave).

S 31.12.2016. godine u Tužiteljstvu BiH bile su 22 neriješene istrage (i to iz 2013. godine tri istrage, 2014. i 2015. godine po šest istraga i 2016. godine sedam istraga).

Tužiteljstvo BiH je u razdoblju od 2014. do 31.12.2016. godine donijelo ukupno: 140 naredbi za neprovođenje istrage, 90 naredbi za provođenje istrage, istragu je obustavilo u 40 slučajeva, a podiglo 35 optužnica.

Sudovi u F BiH

U 2013. godini osuđene su 64 osobe, od kojih je za sedam osoba izrečena kazna zatvora ispod zakonom propisanog minimuma (11%), za dvije osobe izrečena je minimalno propisana kazna zatvora (3,2%), dok je prema pet osoba izrečena kazna zatvora iznad zakonskog minimuma (7,8%), a za 50 osoba uvjetna osuda (78%). Od 64 osuđene osobe zbog kaznenog djela „Pronevjera u službi“ osuđeno je 27 osoba, a zbog kaznenog djela „Zlouporaba položaja ili ovlasti“ 29 osoba.

U 2014. godini osuđeno je 96 osoba, od kojih je za 17 osoba izrečena kazna zatvora ispod zakonom propisanog minimuma (18%), za četiri osobe izrečena je minimalno propisana kazna zatvora (4%), dok je prema trima osobama izrečena kazna zatvora iznad zakonskog minimuma (3%), a za 72 osobe uvjetna osuda (75%). Od ukupno 96 osuđenih osoba, njih 44 je osuđeno zbog kaznenog djela „Pronevjera u službi“, a 39 zbog kaznenog djela „Zlouporaba položaja ili ovlasti“. Također, sudovi u Federaciji Bosne i Hercegovine izrekli su (u 2014. godini) za tri osobe novčane kazne, a za dvije osobe uz kaznu zatvora (kumulativno) izrečena je novčana kazna.

U 2015. godini osuđeno je 130 osoba, od kojih je za 15 osoba izrečena kazna zatvora ispod zakonom propisanog minimuma (11,5%), za četiri osobe izrečena je minimalno propisana kazna zatvora (3%), dok je prema šest osoba izrečena kazna zatvora iznad zakonskog minimuma (4,5%), a za 105 osoba uvjetna osuda (81%). Od ukupno 130 osuđenih osoba, njih 55 je osuđeno zbog kaznenog djela „Zlouporaba položaja ili ovlasti“, a 40 zbog kaznenog djela „Pronevjera u službi“.

Dakle, sudovi u Federaciji Bosne i Hercegovine su u razdoblju od 2013. -2015. godine prema pregledu pravomoćnih presuda po osobama u predmetima korupcije u Federaciji Bosne i Hercegovine izrekli ukupno: 63 kazne zatvora (21,8%) i to u 39 predmeta kazne ispod zakonskog minimuma (13,5 %), u 10 predmeta minimalno propisane kazne (3,5%), u 14 predmeta kazne iznad zakonskog minimuma (4,8%)- 227 uvjetnih osuda (78,2%).

U 2016. godini sudovi u F BiH donijeli su tri odbijajuće, devet oslobađajućih i 78 osuđujućih presuda.

Tužiteljstva u F BiH

S 31.12.2016. godine u tužiteljstvima u F BiH bile su 592 neriješene prijave (273 su zaprimljene 2016. godine, 131 u 2015. godini, 75 u 2014. godini, dok su ostale iz ranijih godina).

S 31.12.2016. godine u tužiteljstvima u F BiH bile su 22 neriješene istrage.

Sudovi u RS

U 2013. godini osuđeno je 49 osoba, od kojih je za 12 osoba izrečena kazna zatvora ispod zakonom propisanog minimuma (24,5%), za jednu osobu izrečena je minimalno propisana kazna zatvora (2%), dok je prema četiri osobe izrečena kazna zatvora iznad zakonskog minimuma (8%), a za 32 osobe uvjetna osuda (65,5%). Od ukupno 49 osuđenih osoba, njih 24 je osuđeno zbog kaznenog djela „Pronevjera“, a 19 zbog kaznenog djela „Zlouporaba službenog položaja ili ovlasti“. U ovoj godini sudovi su za osam osoba izrekli novčane kazne, a za dvije osobe uz kaznu zatvora (kumulativno) izrečena je novčana kazna.

U 2014. godini osuđeno je 70 osoba, od kojih je za 10 osoba izrečena kazna zatvora ispod zakonom propisanog minimuma (14,5%), za jednu osobu izrečena je minimalno propisana kazna zatvora (1,5%), dok je prema pet osoba izrečena kazna zatvora iznad zakonskog minimuma (7%), a za 54 osobe uvjetna osuda (77%). Od ukupno 70 osuđenih osoba, 44 osobe su osuđene zbog kaznenog djela „Pronevjera“, a 20 osoba zbog kaznenog djela „Zlouporaba službenog položaja ili ovlasti“. U ovoj godini sudovi su za 14 osoba izrekli novčane kazne, a za dvije osobe uz kaznu zatvora (kumulativno) izrečena je novčana kazna.

U 2015. godini osuđena je 81 osoba, od kojih je za 13 osoba izrečena kazna zatvora ispod zakonom propisanog minimuma (16%), za dvije osobe izrečena je minimalno propisana kazna zatvora (2,5%), dok je prema četiri osobe izrečena kazna zatvora iznad zakonskog minimuma (5%), a za 62 osobe uvjetna osuda (76,5%). Od ukupno 81 osuđene osobe, 47 osoba je osuđeno zbog kaznenog djela „Pronevjera“, a 31 osoba zbog kaznenog djela „Zlouporaba službenog položaja ili ovlasti“. U ovoj godini sudovi su za 14 osoba izrekli novčane kazne, a za dvije osobe uz kaznu zatvora (kumulativno) izrečena je novčana kazna.

Dakle, sudovi u Republici Srpskoj su u razdoblju od 2013. -2015. godine prema pregledu pravomoćnih presuda po osobama u predmetima korupcije u Republici Srpskoj izrekli ukupno: - 52 kazne zatvora (26%) – i to u 35 predmeta kazne ispod zakonskog minimuma (17,5 %), u četiri predmeta minimalno propisane kazne (2%) , u 13 predmeta kazne iznad zakonskog minimuma (6,5%); - 148 uvjetnih osuda (74%).

U 2016. godini sudovi u RS donijeli su pet oslobađajućih i 36 osuđujućih presuda.

Tužiteljstva u RS

S 31.12.2016. godine u tužiteljstvima u RS bilo je 139 neriješenih prijava (111 je zaprimljeno 2016. godine, 24 u 2015. godini, tri u 2014. godini, te jedna prijava u 2012. godini)

S 31.12.2016. godine u tužiteljstvima u RS bilo je 50 neriješenih istraga.

Sudovi u BD BiH

U 2013. godini četiri osobe su osuđene uvjetnom osudom (tri osobe zbog kaznenog djela „Pronevjera“ i jedna osoba zbog kaznenog djela „Sklapanje štetnog ugovora“).

U 2014. godini dvije osobe su osuđene uvjetnom osudom (jedna osoba zbog kaznenog djela „Zlouporaba ovlasti u gospodarskom poslovanju“ i jedna osoba zbog kaznenog djela „Zlouporaba položaja ili ovlasti“). U ovoj godini jedna osoba osuđena je novčanom kaznom od 5.000 KM zbog kaznenog djela „Zlouporaba ovlasti u gospodarskom poslovanju“.

U 2015. godini osuđeno je sedam osoba, od kojih je za dvije osobe izrečena kazna zatvora ispod zakonom propisanog minimuma (29%) zbog kaznenog djela „Zlouporaba položaja ili

ovlasti, za jednu osobu izrečena je minimalno propisana kazna zatvora (14%) zbog kaznenog djela „Zlouporaba položaja ili ovlasti, a za četiri osobe uvjetna osuda (57%) i to tri osobe zbog kaznenog djela „Pronevjera“ i jedna osoba zbog kaznenog djela „Davanje dara i drugih oblika koristi“.

Dakle, sudovi u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine su u razdoblju od 2013. -2015. godine prema pregledu pravomoćnih presuda po osobama u predmetima korupcije u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine izrekli ukupno: tri kazne zatvora (23%)- i to u dva predmeta kazne ispod zakonskog minimuma (15,5%), u jednom predmetu minimalno propisana kazna zatvora (7,5 %), - 10 uvjetnih osuda (77%) i jedna novčana kazna.

Sudovi u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine u razdoblju od 2013. -2015. godine nisu imali pravomoćnih presuda kojima je izrečena kazna zatvora iznad zakonskog minimuma.

U 2016. godini sudovi u BD BiH donijeli su jednu odbijajuću, tri oslobađajuće i 14 osuđujućih presuda.

Tužiteljstvo BD BiH

S 31.12.2016. godine u Tužiteljstvu BD nije bilo neriješenih prijava, dok je bilo šest neriješenih istraga.

Kaznene politika sudova u BiH za koruptivna kaznena djela (na bazi analize od tri godine)

Rezimirajući prikupljene podatke, zaključeno je da je pred sudovima u Bosni i Hercegovini (za razdoblje od 2013. -2015. godine.): od 125 osoba za koje je izrečena kazna zatvora, 79 osoba osuđeno na kaznu zatvora ispod zakonskog minimuma 63, 2% ; za 19 osoba je izrečena minimalno propisana kazna 15,2%; dok je za 27 osoba izrečena kazna iznad zakonom propisanog minimuma 21,6% ; a uvjetna osuda je izrečena 401 osobi. Odnosno, sudovi u Bosni i Hercegovini za 125 osoba izrekli su zatvorske kazne (24%), a za 401 osobu uvjetnu osudu (76%). Navedenom analizom nisu obuhvaćene oslobađajuće presude.

Od ukupno 125 osoba koje su osuđene na kaznu zatvora, zaključen je sporazum s 30 osoba (u 28 predmeta) od toga su bila 22 sporazuma o priznanju krivnje i osam presuda kojima se izriče kazneno pravna sankcija predviđena sporazumom. Od ukupnog broja osuđenih osoba, analiza je pokazala da je najveći broj njih osuđen zbog počinjenih kaznenih djela „zlouporaba službenog položaja ili ovlasti“ i zbog kaznenog djela „pronevjera u službi“, koja djela su propisana u sva četiri kaznena zakona (KZ BiH, KZ FBiH, KZ RS i KZ BD). Za osnovni oblik kaznenog djela „zlouporaba službenog položaja ili ovlasti“ u sva četiri kaznena zakona u BiH propisana je kazna zatvora od šest mjeseci do pet godina, dok su za kvalificirane oblike ovog djela propisane mnogo strožije kazne (npr. u KZ BiH minimalna kazna zatvora od jedne, a maksimalna do deset godina zatvora ako je kaznenim djelom pribavljena imovinska korist koja prelazi 10.000 KM, odnosno kazna zatvora od najmanje tri godine ako je kaznenim djelom pribavljenja imovinska korist koja prelazi 50.000 KM). Prema ovim zakonima iste kazne su propisane i za kazneno djelo „pronevjera u službi“.

Navedena statistika potvrđuje da ovakva kaznena politika u Bosni i Hercegovini ne samo da ne može donijeti značajne rezultate na polju borbe protiv korupcije, već čak djeluje stimulatивно na počinitelje kaznenih djela. Sudovi su najčešće posezali za uvjetnom osudom, kao mjerom upozorenja, koja je po svojoj prirodi jedna od najblažih alternativnih sankcija. Zakonodavac je snažno osudio korupcijska ponašanja, izražavajući taj stav kroz predviđanje prilično oštih kazni za počinitelje takvih delikata. Sudovi su, međutim, koristili minimum represije koju im je na dispoziciju stavio zakonodavac.

U pravcu navedenog važno je istaknuti da je Tajništvo UNODC-a obavijestilo Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine da je uspješno završen proces revizije UNCAC poglavlja III i IV u BiH (revizija implementacije Konvencije Ujedinjenih naroda protiv korupcije u Bosni i Hercegovini) i na stranici petoj sažetka ističe se sljedeće: "*Raspon kazne za kaznena djela korupcije omogućava uzimanje u obzir ozbiljnosti relevantnih kaznenih djela.*" Također, značajno je spomenuti „*Treći krug evaluacije*“-Evaluacijsko izvješće o Bosni i Hercegovini koje je usvojio GRECO na 51. Plenarnoj sjednici, koji na str. 36. navodi (citirano): „... *glavni izazov u borbi protiv korupcije u Bosni i Hercegovini leži u efikasnoj primjeni zakonodavstva. Statistike pokazuju poprilično alarmantne podatke o procesuiranju i donošenju presuda za ovu vrstu kaznenog djela: većina slučajeva završi oslobađanjem ili uvjetnim kaznama....*“.

STRUKTURIRANI DIJALOG O PRAVOSUĐU

2011. godine između Europske komisije i BiH pokrenut je Strukturirani dijalog o pravosuđu. Ovo je rezultat opredijeljenosti Europske komisije da unaprijedi strukturirane odnose sa zemljama potencijalnim kandidatima za članstvo u EU i prije stupanja na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. U proteklom razdoblju Strukturirani dijalog postao je platforma za razgovore o svim reformama neophodnim za ostvarenje napretka u području usuglašavanja pravosuđa BiH s odgovarajućim standardima EU i s pravnom stečevinom EU, te predstavlja priliku da se usuglašenim djelovanjem na ispunjavanju prioriteta osigura napredak u ovom sektoru. U okviru Strukturiranog dijaloga utvrđene su važne preporuke i poduzete značajne i konkretne aktivnosti, među kojima treba izdvojiti aktivnosti na izradi Nacrta zakona o sudovima u BiH i Nacrta zakona o VSTV-u BiH, a radi stvaranja pretpostavki za što efikasniji rad ovog segmenta konzultirana je i „Venecijanska komisija“.

P R E P O R U K E

-Nastaviti aktivnosti u okviru Strukturiranog dijaloga o pravosuđu između Europske komisije i BiH i osigurati da suštinska pitanja u vezi s pravosuđem budu razmatrana u okviru dijaloga, te osigurati kontinuiranu implementaciju danih preporuka;

-Revidirati Zakon o VSTV-u u skladu preporuka Strukturiranog dijaloga o pravosuđu između EU i BiH, mišljenjem Venecijanske komisije, preporukama Europske komisije dane u Izvješću o napretku BiH, koji će biti usmjeren na očuvanje i jačanje neovisnosti kroz sustav odgovornosti članova VSTV-a i nositelja pravosudne funkcije i koji će poticati efikasniji i kvalitetniji rad pravosuđa;

- Definirati prijedloge za efikasnije odvratanje od teških kaznenih djela ujednačavanjem kaznene politike i strožijem kažnjavanju kod kaznenih djela organiziranog kriminala i kod koruptivnih kaznenih djela;

- Definirati prijedloge i uložiti veće napore na rješavanju zaostalih predmeta;

- Uložiti veće napore na primjeni i promoviranju alternativnih načina rješavanja predmeta;

- VSTV BiH u suradnji sa zakonodavnom i izvršnom vlasti sačiniti strategiju za rješavanje problema komunalnih predmeta.

